

การศึกษาเปรียบเทียบภาพลักษณ์นางเอกในเรื่อง “เหลียวอี” ของเฉาอวี่

และ “ข้างหลังภาพ” ของศรีบูรพา

A COMPARATIVE STUDY OF THE HEROINE IMAGE IN CAOYU'S LEIYU

AND SRIBURAPHA'S BEHIND THE PAINTING

《雷雨》与《画中情思》女主人公
形象比较研究

โดย

นายเจิง ชิงเอวี่ยน

(郑清源)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวรรณคดีจีนสมัยใหม่และร่วมสมัย บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

พ.ศ. 2555

วิทยานิพนธ์	การศึกษาเปรียบเทียบภาพลักษณ์นางเอกในเรื่อง “เหลยอวี” ของเฉาอี้ และ “ข้างหลังภาพ” ของศรีบูรพา A Comparative Study of the Heroine Image in Caoyu’s LeiYu and Sriburapha’s Behind the Painting 《雷雨》与《画中情思》女主人公形象比较研究
ชื่อนักศึกษา	นายเจิง ชิงเอวี่ยน (郑清源)
รหัสประจำตัว	534029
อาจารย์ที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์ ดร.สวี่ ฮว่า
สาขาวิชา	วรรณคดีจีนสมัยใหม่และร่วมสมัย
ปีการศึกษา	2554

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นการศึกษาเปรียบเทียบภาพลักษณ์นางเอกในนวนิยายเรื่อง “เหลยอวี” กับเรื่อง “ข้างหลังภาพ” ซึ่งผู้ประพันธ์คือเฉาอี้และศรีบูรพา ทั้งสองท่านนี้ล้วนเป็นนักเขียนที่มีชื่อเสียงของจีนและไทยในยุคทศวรรษที่ 30 – 40 เรื่อง “เหลยอวี” กับเรื่อง “ข้างหลังภาพ” เขียนขึ้นในเวลาใกล้เคียงกัน ทั้งสองเรื่องนี้ได้บรรจุสร้างตัวนางเอกฝานอีและกิริติที่มีประสบการณ์ชีวิตและความอาภัพในบั้นปลายชีวิตที่คล้ายคลึงกันมาก ในขณะเดียวกัน นวนิยายทั้งสองเรื่องนี้ได้แสดงความเห็นใจต่อชะตาชีวิตอันน่าเศร้าสลดหดหู่ของสตรีเหมือนกัน จึงนับได้ว่าเป็นวรรณกรรมดีเด่นที่ให้ความสำคัญต่อชะตากรรมของสตรีเช่นเดียวกัน นับตั้งแต่เฉาอี้และศรีบูรพาได้สร้างตัวละครฝานอีกับกิริติขึ้นมา ตัวละครทั้งสองนี้ก็ได้กลายเป็นหนึ่งในภาพลักษณ์ของสตรีผู้อาภัพของวรรณกรรมจีนและไทย สำหรับการวิเคราะห์โศกนาฏกรรมที่เกิดกับตัวละครดังกล่าว ใช้วิธีการเปรียบเทียบภูมิหลังทางประวัติศาสตร์และสังคม โดยเปรียบเทียบในด้านที่เหมือนกันและต่างกัน ด้วยวิธีการเช่นนี้ จะสามารถทำให้เข้าใจถึงสภาพของสตรีที่ต้องเผชิญกับโศกนาฏกรรมในเชิงภาวะวิสัย และสามารถเข้าใจลักษณะพิเศษของวัฒนธรรมจีนกับไทยได้อย่างชัดเจนขึ้น ซึ่งจะมีนัยสำคัญต่อการศึกษากฎร่วมและคุณค่าด้านสุนทรียศาสตร์ของโลกวรรณกรรม

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ใช้วิธีการเปรียบเทียบเชิงคู่ขนาน โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 3 บทด้วยกัน คือ บทที่ 1 วิเคราะห์เปรียบเทียบภูมิหลังของการสร้างสรรค์นวนิยายทั้งสองเรื่อง โดยเปรียบเทียบด้านต่าง ๆ ของผู้ประพันธ์ทั้งสอง เช่น การศึกษาประสบการณ์ชีวิตแนวความคิดและคุณธรรม ความ

เชื้อถือต่าง ๆ ตลอดจนสังคมของประเทศจีนและไทยเป็นต้น บทที่ 2 เป็นการเปรียบเทียบความคล้ายคลึงกันของตัวนางเอกในบทประพันธ์ทั้งสองเรื่อง โดยทำการเปรียบเทียบในสามด้านด้วยกัน คือ การดำเนินชีวิตท่ามกลางความยากแค้นทุกข์เข็ญลักษณะอุปนิสัยและอารมณ์ความรู้สึกที่ซับซ้อน ตลอดจนโศกนาฏกรรมที่ต้อง พบเจอ และนำข้อมูลทั้งหมดนี้ทำการประมวลและวิเคราะห์ เพื่อค้นหาลักษณะความคล้ายคลึงกันของตัวนางเอกทั้งสอง แต่เนื่องจากนักเขียนทั้งสองท่านนี้ ต่างก็มีวิถีชีวิตและได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน อีกทั้งเงื่อนไขของยุคสมัยทางสังคมที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้น ภาพลักษณ์ของตัวละครที่เกิดจากปลายปากกาของนักเขียนทั้งสองท่านนี้ จึงเป็นไปได้ที่จะเหมือนกันอย่างสิ้นเชิง ด้วยเหตุนี้เพื่อให้การเปรียบเทียบมีความชัดเจนขึ้น ในบทที่ 3 จึงมีเนื้อหาในส่วนของการวิเคราะห์เปรียบเทียบ และค้นหาสาเหตุของความแตกต่างของตัวนางเอกด้วย โดยเน้นการเปรียบเทียบความแตกต่างในเรื่องของทัศนคติการมองโลกและสังคม และความตื่นตัวทางสังคมของตัวนางเอกทั้งสองคือฝานอีและกิริติ

คำสำคัญ: เหลยอวี๋ ช่างหลังภาพ ภาพลักษณ์สตรี โศกนาฏกรรม

Thesis Title   A Comparative Study of the Heroine Image in Caoyu's *LeiYu* and
Sriburapha's *Behind the Painting*

By   Mr. Zheng Qingyuan

Identification No.   534029

Adviser   Professor Xu Hua

Degree   Master of Arts (M.A.)

Major   Modern and Contemporary Chinese Literature

Academic Year   2011

ABSTRACT

The purpose of this paper is to make a comparison between the characters in two novels namely "*Lei Yu*" and "*Behind the Painting*". "*Lei Yu*" is a work of fiction by a Chinese author by the name of Cao Yu, while "*Behind the Painting*" is also a work of fiction by a Thai author by the name of Sriburabha. Both Cao Yu and Sriburabha were famous authors representing the Chinese and Thai literatures, respectively, between the years 1930 and 1940. And, both the works of fiction by these authors were published around the same year. In these novels, both the authors introduced female characters, Fan Yi in the Cao Yu's novel "*Lei Yu*", and Kirati in Sriburabha's novel "*Behind the Painting*". Both the characters in the two novels were comparable to each other in terms of life experience and a tragic ending. These two novels were graded as excellent works of literature as both the fictional stories expressed sympathy to the tragic fates of the female characters. It can be stated here that since the birth of these two fictional characters, both Fan Yi and Jirati have been known to be the most famous female characters with a tragic image in the history of the Chinese and Thai literature. After analyzing the two characters of these tragic stories for historical and social layers so as to identify the similarities and differences between the two works of fiction, it can be noticed that the tragedies of the female characters not only can be understood objectively and accurately, but also provides a further insight into the particularities of the Chinese and Thai cultures individually that is significant to the search for universal rules of human literature and aesthetical value.

This paper adopts the “Parallel Research Approach” to conduct the analysis. The first chapter analyzes the backgrounds of the two novels from the very beginning on the aspects of cultural accomplishment, life experiences, and domestic and international environments. The second chapter focuses not only on the similarities of the two characters in terms of difficult survival conditions, their complicated characteristics and tragic fates, but also further explores and analyzes the causes of their similarities. However, due to the influence from the author’s own culture, era, and society, the image of the characters in the two works of fiction are not exactly the same. Therefore, the third chapter focuses on the differences in living attitude and awakening level of the two characters in order to compare the differences and finally analyze and conclude the reasons that caused such differences.

Keywords: *Lei Yu*; *Behind the Painting*; Female; Tragedy

论文题目	《雷雨》与《画中情思》女主人公形象比较研究
研究生姓名	郑清源
学号	534029
指导教师	徐华教授
学位级别	硕士学位
学科、专业	中国现当代文学
届别、年度	2011

摘要

本文将以二十世纪三四十年代中泰两国的著名作家曹禺和西巫拉帕为代表，对其作品《雷雨》和《画中情思》中的女主人公形象进行比较研究。《雷雨》和《画中情思》这两部几乎产生于同一时期的作品，成功地塑造了在人生经历和悲剧结局都存在极大相似性的女性形象——繁漪和吉拉娣。同时它们也都对女性的悲剧命运给予了深刻的同情，是两部关注女性命运的优秀文学作品。繁漪和吉拉娣自从诞生之日起，就分别成为中泰文学史上极具代表性的悲剧女性形象之一，将她们的悲剧放置于历史、社会的平台上进行分析，进而比较两部作品中女主人公形象的“同”与“异”，可以使我们更客观、更准确地认识这些悲剧的女性，更清楚地了解中泰两国各自文化的特殊性，对探寻整个人类文学的共同规律和美学价值也有相当的意义。

本文将运用平行研究的方法进行研究，第一章将从两位作家的文化修养、生活经历、思想道德及国内外环境等方面来分析两部作品的创作背景。第二章从艰难的生存境况、复杂的性格及悲剧性的命运三个方面来分析两位女主人公的相似之处，并对造成这种相似性的原因进行探析。但由于作者受本民族文化的熏陶，更受其所处时代社会的影响，所以他们笔下的人物形象不可能完全相同，故本论文第三章集中从处世态度及觉醒程度的差异来比较两位女主人公形象的相异之处，从而分析造成这种差异现象的原因之所在。

关键词：雷雨；画中情思；女性；悲剧

引言

一、选题的目的和意义

中国现代作家曹禺于二十世纪三十年代创作了著名的话剧《雷雨》，并为我们塑造了一个带有强烈的时代特征的悲剧女性形象——繁漪；而恰恰是在同一个时期，即 20 世纪三十年代，泰国现代文学的奠基者西巫拉帕创作出了一部经典的小说《画中情思》，也同样塑造了一个镌刻着鲜明时代特征的悲剧女性形象——吉拉娣。这两部作品有一个共同之处，即对女性问题的重视和对女性命运共同的关注。在中外文学史上，女性问题往往是和社会问题联系在一起的。对女性生存状况的关注、对女性问题的探讨，自 19 世纪下半叶以来，就一直是世界文坛的焦点之一，其批判的矛头直接指向了造成女性生活悲剧的社会制度、社会环境等方面。在中国，对女性问题的讨论成为 20 世纪初“五四”运动以来作家关注的一个重要社会问题。新一代知识分子以现代意识来关照现实中的女性问题，大胆地揭露不合理的婚姻制度。如鲁迅的《伤逝》、冰心的《斯人独憔悴》、曹禺的《雷雨》等。而在泰国，1932 年发生了资产阶级的维新政变，确立了君主立宪制，此时泰国作家的作品中也更多地表达了对民主、自由、平等的向往以及对婚姻自主等个性解放的追求上，女性问题自然而然也成为了作家的焦点之一。如多迈索的《妮》、松·贴帕西的《娜拉的心》、西巫拉帕的《画中情思》等。尽管处于不同的文化和社会语境中，但中泰作家不约而同地塑造出了一系列具有诸多共性、同时又带有时代特征的悲剧女性形象。下面我们来看看繁漪跟吉拉娣：她们两人过的都是堪称养尊处优的生活，在物质生活方面也都没什么缺憾。而同时，两人在精神与爱情、婚姻方面却又一致地受到压抑、束缚。两人都是新时期的知识女性，但迫于外在的环境压力都嫁给一个比自己年纪大很多的老富翁，同样置身于一种不幸的无爱婚姻，都活在一个备受压抑的社会环境中，也都受到一个比自己更年轻的男子的追求，并爱上了对方，最终都因为这份爱而走上了毁灭的道路。我们看到在她们身上既有传统封建文化的遗留，又带有新时代思想启蒙的痕迹；而且都体现了女性自身生命意识的觉醒，即对自己的追求都非常的执着，也都在用自己全部的生命力去爱，尽管那份爱我们今天看来也许并不值得；而最终两人又殊途同归，当最终爱不能实现之时，她们选择的同样都是毁灭的方式，区别只是在于繁漪选择的是同归于尽的毁灭方式，而吉拉娣选择的则是拒绝吃药的自杀方式。两人在生命轨迹及内在精神方面的这些异同正是笔者进行比较研究的基础。

到目前为止对曹禺的《雷雨》的研究论文可能有上百篇了，在内容的深度与广度上，都取得了优异的成果，而针对曹禺的研究专著也有很多。如：朱栋霖所著的《曹禺：心灵的艺术》、邹红所著的《曹禺研究》、钱理群所著的《大

小舞台之间——曹禺戏剧新论》等。在比较文学领域，也有不少的学者对繁漪这个悲剧女性形象进行了比较分析。

如辽宁大学陈聪在他的硕士学位论文《〈榆树下的欲望〉与〈雷雨〉主题与人物对比研究》中，从影响研究的角度分析了英国戏剧大师尤金·奥尼尔对曹禺的影响，并具体分析了爱碧与繁漪的异同，指出了造成其悲剧命运的性格原因及社会原因。再如广西师范大学外国语学院黎三妹在 2007 年第 3 期《重庆城市管理职业学院学报》上发表的论文《悲剧女性抗争与毁灭之崇高美——以朱丽叶和繁漪为例》，该论文从悲剧崇高美感的角度出发，通过平行研究，分析朱丽叶和繁漪对命运的抗争以及最后抗争失败的原因。又如山东英才学院外国语学院李伟在 2008 年 11 月的《科教文汇》上发表的论文《从两个“疯女人”的对比中看女性主义——〈雷雨〉繁漪与〈简·爱〉伯莎·梅森》，该文从女性主义视角对二人所处的社会背景，在社会、家庭中的地位，无爱的婚姻，“疯”的真相和抗争等方面进行了细致的对比及分析，最终来揭示男权制社会对女性的摧残及压迫。还有一些比较研究的论文，如《华中师范大学学报（人文社会科学版）》1998 年第六期发表的《爱河漩涡中挣扎的两个不幸女人——安娜·卡列尼娜与繁漪女性形象比较》等等，这里就不一一枚举了。综观这些论文，大多是从平行研究的比较方法，将《雷雨》与西方的文学作品进行比较分析，但到目前为止，还没有发现有将《雷雨》这部作品与泰国文学作品进行比较研究的论文。下面我们再来看看，关于《画中情思》的研究成果，目前笔者手里能找到的中文版本的研究论文有两篇：一是《金锁情与爱锁心——〈金锁记〉与〈画中情思〉中悲剧女性形象分析》，一是《张爱玲〈倾城之恋〉与西巫拉帕〈画中情思〉比较研究》。前者采用对比分析的方法，比较分析了曹七巧与吉拉娣这两个悲剧女性形象及其身上所体现的女性意识，揭示了她们各自的爱情婚姻悲剧，以及造成这种悲剧的社会原因。后者同样是对比分析的方法，从宏观上比较分析了《倾城之恋》与《画中情思》这两部作品的女性形象、思想内容及艺术手法的异同，通过对中泰两国作家作品的比较，来揭示不同国度、不同文化语境下文学的共同价值及其思想意义。总体来说，这两篇论文的整体思路、条理都很清晰，而且资料翔实、观点新颖，对于中泰文学作品的比较研究有很大的启示意义。但这两篇论文也仅仅是屈指可数的两篇，这于中泰文学比较而言，不可不谓一大缺憾。

综上，本论文的目的和意义即在于通过对《雷雨》和《画中情思》这两部作品的平行研究，比较分析两部作品中女主人公形象的“同”与“异”，以便更客观、更准确地认识《雷雨》和《画中情思》中的女主人公形象，进而深刻地剖析两书中的悲剧女性形象；并通过揭示不同文化语境下，造成两个深受封建传统思想束缚女性悲剧命运的社会原因，来更清楚地认识中泰两国各自文化的特殊性，以及总结出造成女性悲剧的一些规律性原因，促进和加深我们对以前社会中女性命运的认识，并希望可以帮助现代女性提高自身生存环境和自我

价值的认识。

二、研究的内容和方法

本文拟采取平行研究及文本细读的方法，对《雷雨》及《画中情思》两书中的女主人公形象进行全面的比较研究。研究的可行性，除了之前所提及的两部作品在创作背景以及繁漪与吉拉娣在生活环境、追求目标、毁灭方式的相似之处外，还有一个更加值得注意的就是，处于同一个时代的不同国度的作家，在其作品中都不约而同地塑造出了具有鲜明的时代特色的悲剧女性形象，而且在她们身上也都同时带有旧时代的烙印。探求这些表面现象的深层次原因，寻找中泰两国现代文学的一些共同的规律，以期对中泰比较文学研究有所帮助，是笔者进行研究的出发点。

从目前所掌握的内容来看，中国文学与泰国文学，尤其是两国现当代文学的比较研究尚处于起步的阶段，所取得的成果也是非常有限，应该说有关中泰两国文学比较研究的领域还有待进一步的开拓与发展。本论文的创新之处在于通过首次比较研究曹禺的《雷雨》与西巫拉帕的《画中情思》，对两部作品中的女主人公形象进行深入细致的比较分析，从生存境况、心理世界，到悲剧命运，从处世态度再到觉醒程度，从自身因素再到社会因素，一步步逐层来分析两部作品女主人公形象的相同与相异之处，同时结合对作品中的男性形象的比较分析，最后再通过对这些异同的归纳总结，来分析比较在不同文化语境、不同国度影响下，悲剧女性形象的异同以及造成这种情况的深层次原因，从而来探讨中泰两国现代文学的特点和社会意义，获得对中泰现代文学乃至整个中泰文学的一个全新认识，从而探寻中泰两国现代文学的共同规律，这就是本篇论文的创新之处，亦是本篇论文比较研究的意义之所在。

本文关于《雷雨》剧本的引文，以及《<雷雨>序》，全部引自《雷雨日出》（人民文学出版社 2001 年出版），并以此版本为准。而关于《画中情思》小说的引文，则全部引自栾文华、邢慧如的中译本（外语教学与研究出版社 1982 年出版），并以此版本为准。